

УДК 159.992

DOI: <https://doi.org/10.31732/2707-9155-2019-34-171-177>

Психологічні особливості вибору партнера сучасною молоддю

Кушніренко К.О.

*Кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри психології
Київського національного торговельно-економічного університету
Вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
тел: (093)24-767-76, e-mail.: Voronina_@bigmir.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3922-0388>*

Psychological features of choosing a partner for today`s youth

Kushnirenko K.O.

*Candidate of Psychological Sciences,
Lecturer of the Department of Psychology
Kyiv National University of Trade and Economics
Kioto str., 19, Kyiv, Ukraine, 02156
tel: (093)24-767-76, e-mail.: Voronina_@bigmir.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3922-0388>*

Анотація. Мета статті полягає у здійсненні теоретичного аналізу та проведенні емпіричного дослідження щодо проблеми вибору партнера сучасною молоддю. Для вирішення поставленої мети були використані наступні методи: аналіз наукової психологічної літератури, порівняння, узагальнення, систематизація отриманої інформації та її інтерпретація, спостереження, опитування, анкетування. Представлені основні проблеми сучасного стану інституту сім'ї в Україні. Розглянуті основні компоненти психологічної сумісності партнерів. У емпіричному дослідженні досліджувану вибірку склали 2 групи студентів першого та третього курсів навчання Київського національного торговельно-економічного університету, факультету економіки, менеджменту та психології. Загальна кількість досліджуваних складала 40 осіб, з них 13 хлопців та 27 дівчат. Дослідження проходило у 3 етапи. На першому етапі необхідно було виокремити по 10 характеристик для ідеального хлопця/дівчини. На другому етапі, через тиждень, знову було проведено опитування серед тих самих студентів, але необхідно було виокремити по 10 характеристик для ідеального/ї майбутнього/ї чоловіка/дружини. Дані характеристики необхідно рангувати за порядком важливості (1 – найголовніша характеристика; 10 – мінімально важлива характеристика). На третьому етапі, нами був здійснений аналіз отриманих даних, підрахований відсоток спільних характеристик для дівчат та хлопців окремо. В тому числі, сформований загальний перелік характеристик популярного партнера у молоді, та у

сімейному житті. Даний перелік формувався з урахуванням важливості та повторюваності тієї чи іншої ознаки. Для дівчат ідеальний чоловік описаний наступними характеристиками: почуття гумору, цілеспрямований, приємна зовнішність, розумний, вірний, мужній, добрий, турботливий, комунікабельний, хазяйновитий. В цей же час хлопці описують ідеальну дружину наступними ознаками: господарська, мотивуюча, з почуттям гумору, вірна, мудра, цікава, уважна, любляча, добра, красива.

Ключові слова: сім'я, шлюб, партнер, студентська молодь, юнацтво, критерії вибору, психологічне сумісництво, теорії сім'ї.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 7.

Annotation. The purpose of the article is to carry out a theoretical analysis and to conduct an empirical study on the problem of choosing a partner for modern youth. To solve this goal, the following methods were used: analysis of scientific psychological literature, comparison, generalization, systematization of information received and its interpretation, observation and questionnaire. The main problems of the current state of the family institute in Ukraine and components of psychological compatibility of partners are presented. In the empirical study, the study sample consisted of 2 groups of first and third year students studying at the Kiev National University of Trade and Economics, Faculty of Economics, Management and Psychology. The total number of subjects was 40, including 13 boys and 27 girls. The study was conducted in 3 stages. In the first stage, it was necessary to select 10 characteristics for the ideal boy / girl. In the second stage, a week later, the same students were interviewed again, but it was necessary to select 10 characteristics for the ideal future husband/wife. These characteristics should be ranked in order of importance (1 is the most important characteristic; 10 is the least important characteristic). In the third stage, we analyzed the data obtained, calculated the percentage of common characteristics for girls and boys singly. Including, a general list of characteristics of a popular partner in youth and in family life. This list was formed taking into account the importance and frequency of one or another feature. For girls, the ideal husband is described by the following characteristics: a sense of humor, purposeful, pleasant appearance, intelligent, loyal, courageous, kind, caring, sociable, bossy. At the same time, the guys describe the ideal wife with the following characteristics: economic, motivating, humorous, loyal, wise, interesting, attentive, loving, kind, beautiful.

Keywords: family, marriage, partner, student youth, adolescence, selection criteria, psychological alignment, family theories.

Formulas: 0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 7.

Вступ

Аналітичний огляд фахової літератури, мінливість сучасного життя, кризовий стан країни у якому опинились сучасні сім'ї визначає необхідність дослідження особливостей розуміння та трактування уявлень сучасної молоді щодо сімейних стосунків, розподілу побутових, виховних та моральних обов'язків. Врахування усіх компонентів сімейного життя має безпосередній вплив на вибір партнера, на формування цілісної картини створення майбутньої сім'ї.

Найсуттєвішими характеристиками сучасного інституту сім'ї в Україні є: нестабільність шлюбів, плюралізація форм шлюбних відносин, високий рівень одностатевості та добровільної бездітності, знижена виховна та соціалізуюча функція сім'ї. Дослідники сучасної сім'ї зазвичай вказують на її структурну нестійкість, ціннісно-нормативну девіантність, малодітність/одностатевість, зростанні числа розлучень, поширення такого явища, як «соціальне сирітство» при наявності живих і дієздатних батьків, легітимізацію позашлюбних сексу-

альних стосунків і безсімейного батьківства (що характеризується тезою – «народити дитину для себе»). Разом з тим, значна частина науковців стверджують, що лише традиційна сім'я може надійним чином забезпечити відтворення демографічної структури суспільства. У разі, якщо демографічна криза триватиме й надалі, це може викликати труднощі у функціонуванні суспільства на всіх його рівнях [7].

Не вирішені раніше частини проблеми

Сучасний світ зробив величезний переворот у стереотипному розумінні ролей чоловіків та жінок, розподілу сімейних функцій, критеріїв зовнішньої привабливості, віку вступу у шлюб, особливостей виховання дітей тощо.

Отже, на наш погляд, необхідне цілеспрямоване теоретичне й емпіричне вивчення психологічних детермінант цього вибору.

Аналіз останніх джерел і публікацій

Юнацький вік характеризується активним розвитком особистості, формуванням новоутворень в когнітивній та емоційній сфері, становленням сталих поглядів щодо свого Я та оточуючого світу, проявом соціальної активності щодо планування свого майбутнього [3].

Дослідженням проблем становлення та розвитку сім'ї займалися А.І. Антонов, В. Н. Дружинін, О.І. Бондарчук, Є.М. Потапчук, І.Б. Вовк, М.С. Корольчук, Н.Я. Жилки, П.П. Криворучко та інші. У контексті написання даної статті важливою є думка багатьох вчених, що у сучасній психологічній літературі недостатньо вивчені психологічні чинники вибору шлюбного партнера студентською молоддю.

Мета статті: здійснити теоретичний аналіз та провести емпіричне дослідження

щодо проблеми вибору партнера сучасною молоддю.

Інтерес до походження людства сприяв розвитку історичного погляду на психологію сім'ї. Психологія сімейних взаємин склалася як наука, що досліджує об'єктивні закономірності, прояви та механізми функціонування сім'ї. Існують різні теорії вибору шлюбного партнера: теорія гомогамії, «потреб, що доповнюють», інструментальна, теорія «ролі» та кругова теорія любові [6].

Звичайно, кожна з цих теорій має певну історію, емпіричні та статистичні підтвердження, історичні періоди переваги того чи іншого підходу при виборі партнера. Але життя швидкоплинне, і актуальність даних теорій є досить сумнівною, оскільки вимоги до життя у суспільстві постійно збільшуються, ускладнюються, і таким чином трансформують погляди на психологію сім'ї у цілому.

Розглядаючи психологію сім'ї у контексті вибору партнера студентською молоддю, необхідно розкрити поняття, які виступають складовими даного процесу.

Поняття психологічної сумісності отримало право на своє існування завдяки міжособистісним відносинам. Психологічна сумісність – це характеристика тривалої взаємодії між двома і більше індивідами, при якому прояв властивих цим індивідам стійких рис характеру не призводять до тривалих і нерозв'язних суперечностей [2].

Ще одним видом психологічної сумісності є психофізіологічна сумісність. Це сумісність за рівнем фізичного та психомоторного (розвиток інтелектуальних і рухових навичок) розвитку. Тут мова йде про однакове виявлення основних психічних процесів і єдиної міри тренуваності людей у тих чи інших професійних навичках і уміннях. Психологічна сумісність темпераментів

має дивну особливість, яка полягає в наступному: чим більше у людей подібності в темпераменті, тим більше шансів як на сумісність, так і несумісність цих індивідуумів [4].

Дослідження Семчука констатують стан кризи, у якій опинилась сучасна сім'я. Нездатність подружжя долати кризову ситуацію при переході сім'ї від однієї стадії до іншої може бути пов'язана із психологічною несумісністю подружжя [4].

Зрозуміло, психологічна сумісність членів сім'ї набагато важливіше сумісності з малознайомими і менш близькими нам людьми. Сім'я – це найдорожче, що є в житті у кожної людини. У подружніх стосунках важливо розуміти всю багатшаровість психологічної сумісності. Емоційна, моральна, духовна, сексуальна сумісність – це ті рівні психологічної сумісності, від яких залежить доля шлюбу. Чим повніше ця сумісність, тим краще подружжю один з одним [5].

Як ми бачимо, на сьогоднішній день існує достатня кількість досліджень, направлених на визначення основних детермінант вибору шлюбного партнера, мотивів створення сім'ї, кризових періодів розвитку сімейної пари, але усі ці здобутки несистематизовані, окреслюють певні суперечності, які потребують уточнення.

Мета дослідження

Відповідно до вище сказаного, нами було прийнято рішення провести емпіричне дослідження щодо визначення психологічних особливостей вибору шлюбного партнера студентською молоддю.

Вибірку склали 2 групи студентів першого та третього курсів навчання Київського національного торговельно-економічного університету, факультету економіки, менеджменту та психології.

Загальна кількість досліджуваних складала 40 осіб, з них 13 хлопців та 27 дівчат.

Дослідження проходило у 3 етапи. На першому етапі було поставлене наступне питання: «Візьміть, будь-ласка, чистий аркуш паперу і напишіть 10 характеристик, якими має володіти популярний/а (ідеальний/а) серед молоді хлопець/дівчина. Дані характеристики необхідно рангувати за порядком важливості (1 – найголовніша характеристика; 10 – мінімально важлива характеристика)».

На другому етапі, через тиждень, знову було проведено опитування серед тих самих студентів, але інструкція мала іншу інтерпретацію: «Візьміть, будь-ласка, чистий аркуш паперу і напишіть 10 характеристик, якими має володіти ідеальний/а для вас майбутній/я чоловік/дружина. Дані характеристики необхідно рангувати за порядком важливості (1 – найголовніша характеристика; 10 – мінімально важлива характеристика)».

На третьому етапі, нами був здійснений аналіз отриманих даних, підрахований відсоток спільних характеристик для дівчат та хлопців окремо. В тому числі, сформований загальний перелік характеристик популярного партнера у молоді, та у сімейному житті. Даний перелік формувався з урахуванням важливості та повторюваності тієї чи іншої ознаки.

Результати дослідження

У результаті опитування та анкетування вибірки чоловічої статі, яка складала 13 осіб, було зазначено по 130 характеристик, якими може бути описана ідеальна (популярна) дівчина серед молоді та ідеальна дружина.

Серед такого великого переліку ознак, нами були виокремлені основні 15 характеристик, які зустрічались

хоча б у двох досліджуваних, при описі ідеальної (популярної) дівчини. Отже, відсоток повторюваності ознак складав від 92 до 15,4%. До цих ознак відноситься: добра (12 хлопців зазначили дану ознаку), гарна (10), цікава (8), ерудована (9), розумна (6), терпелива (5), жіноча (11), перспективна (8), чутлива (7), справедлива (2), спортивна (3), вірна (2), інтригуюча (4), щедра (2), з почуттям гумору (2). Ознаки, які не повторювались у досліджуваних, в основному склалися з двох або більше слів, наприклад: без поганих звичок, щоб мала багато вільного часу, була хорошим психологом, підтримувала твої інтереси тощо.

Під час проведення анкетування, досліджувані вказували якості дівчини з урахуванням їх важливості. Таким чином, аналізуючи частоту повторюваності та важливості певних характеристик для опису популярної (ідеальної) дівчини, нами було сформовано перелік основних 10 ознак: 1. Добра; 2. Жіноча; 3. Гарна; 4. Ерудована; 5. Цікава; 6. Перспективна; 7. Чутлива; 8. Розумна; 9. Терпелива; 10. Інтригуюча.

Наступним етапом був підрахунок ознак, виокремлених чоловічою вибіркою, для опису ідеальної дружини. Було виокремлено 18 характеристик, які зустрічались хоча б у двох досліджуваних, при описі ідеальної дружини. Отже, відсоток повторюваності ознак складав від 100 до 15,4%. До цих ознак відноситься: любляча (8 хлопців зазначили дану ознаку), добра (8), вірна (9), жіночна (3), мудра (9), господарська (13), цілеспрямована (3), цікава (9), мотивуюча (12), красива (6), уважна (6), з почуттям гумору (10), відповідальна (3), спокійна (3), справедлива (2), гідна (2), прогресивна (2), охайна (3).

Аналогічно до виокремлення 10 основних ознак ідеальної дівчини, нами було виокремлено 10 ознак ідеальної

дружини. До цих характеристик увійшли: 1. Господарська; 2. Мотивуюча; 3. З почуттям гумору; 4. Вірна; 5. Мудра; 6. Цікава; 7. Уважна; 8. Любляча; 9. Добра; 10. Красива.

У результаті опитування та анкетування вибірки жіночої статі, яка складала 27 осіб, було зазначено по 270 характеристик, якими може бути описаний ідеальний (популярний) хлопець серед молоді та ідеальний чоловік.

Серед такого великого переліку ознак, нами були виокремлені основні 33 характеристики, які зустрічались хоча б у двох досліджуваних, при описі ідеального (популярного) хлопця. Отже, відсоток повторюваності ознак складав від 70,4 до 7,4%. До цих ознак відноситься: вірний (9 дівчат зазначили дану ознаку), цілеспрямований (13), розумний (17), мужній (14), добрий (12), турботливий (11), гарний (18), серйозний (2), щедрий (6), з почуттям гумору (19), чесний (5), люблячий (4), цікавий (2), надійний (6), товариський (3), спільні погляди (10), впевнений (7), харизматичний (5), розуміючий (3), терплячий (3), емоційний (4), багатий (виска заробітна плата) (6), має нерухомість (2), відповідальний (4), інтелігентний (3), інтелектуальний (3), ввічливий (2), трудолюбивий (4), романтичний (2), мудрий (2), рішучий (4), щирий (4), чуйний (5), спокійний (2), самостійний (2).

Під час проведення анкетування, досліджувані вказували якості хлопця з урахуванням їх важливості. Таким чином, аналізуючи частоту повторюваності та важливості певних характеристик для опису популярного (ідеального) хлопця, нами було сформовано перелік основних 10 ознак: 1. З почуття гумору; 2. Гарний; 3. Розумний; 4. Мужній; 5. Цілеспрямований; 6. Добрий; 7. Турботливий; 8. Спільні погляди; 9. Вірний; 10. Впевнений.

Надалі ми зробили підрахунок ознак,

виокремлених жіночою вибіркою, для опису ідеального чоловіка. Було виокремлено 26 характеристик, які зустрічались хоча б у двох досліджуваних, при описі ідеального чоловіка. Отже, відсоток повторюваності ознак складав від 89 до 7,4%. До цих ознак відносяться: приємна зовнішність (18 дівчат зазначили дану ознаку), цілеспрямований (20), з почуттям гумору (24), вірний (16), щедрий (4), люблячий (6), охайний (6), розумний (17), турботливий (13), мужній (15), добрий (14), перспективний (5), романтичний (4), багатий (висока заробітна плата) (6), відповідальний (7), хазяйновитий (9), вихований (6), надійний (9), сміливий (5), терплячий (5), комунікабельний (10), активний (5), щирий (4), впевнений (8), мудрий (4), харизматичний (2).

Аналогічно до критеріїв формування списку найважливіших ознак ідеального (популярного) хлопця, нами був сформований список характеристик ідеального чоловіка. До них увійшли: 1. З почуттям гумору; 2. Цілеспрямова-

ний; 3. Приємна зовнішність; 4. Розумний; 5. Вірний; 6. Мужній; 7. Добрий; 8. Турботливий; 9. Комунікабельний; 10. Хазяйновитий.

Висновки

У даній статті здійснено теоретичні узагальнення й емпіричне дослідження щодо вирішення науково-практичного завдання, яке полягає у комплексному аналізі психологічних особливостей вибору партнера сучасною молоддю. В результаті проведеного дослідження сформовано перелік якостей для ідеального хлопця\чоловіка та дівчини\дружини, що є вагомим теоретико-практичним підґрунтям для подальших наукових досліджень у сфері психології сім'ї, психології особистості, міжособистісних відносин тощо. Перспективу подальшого дослідження передбачаємо у створенні більш повного та конкретного портрету ідеального чоловіка\дружини серед молоді, оскільки сучасне покоління суттєво відрізняється від вимог, стереотипів, потреб, які висувались раніше до партнера тієї чи іншої статі.

Література

1. Андреева Т. В. Психология семьи / Т. В. Андреева. СПб. : Речь, 2007. 384 с.
2. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. / О.І. Бондарчук. Київ, 2010. 96 с.
3. Волков. Б. С. Психология юности и молодости: учебное пособие / Б. С. Волков. Москва: Трикса, 2006. 256 с.
4. Планування сім'ї: навч. посіб. / за ред. Н. Я. Жилки, І. Б. Вовк. Вид. 3-тє, допов. Київ, 2010. 300 с.
5. Потапчук Є.М. Кризи сімейного життя та як їх подолати: довідник сімейного психолога / Є.М. Потапчук. Хмельницький: ХНУ, 2014. 35 с.
6. Психологія сімейних взаємин: навч. пос. / М. С. Корольчук, П.П. Криворучко та інш.; загал. ред. М. С. Корольчука. Київ: Ніка-Центр, 2010. 296 с.
7. Дослідження організації «громадський простір», 2016. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/11/03/24/Infografika_Doslidjennya.pdf (дата звернення 19.01.2019)

References

1. Andreeva, T. V. (2007), *Family psychology* [Psykhohohyia semji], Rech, Sunkt Peterburg, Russia.
2. Bondarchuk, O.I. (2010), *Family psychology* [Psykhohohiia semji], Kurs lektsii, Kyiv, Ukraine.
3. Volkov, B. S. (2006), *Psychology of youth* [Psykhohohyia yunosty i molodosty], Tryksa, Moscow, Russia.
4. Zhyłka, N. Ya. and Vovk, I. B. (2010), *Planning of family* [Planuvannia simi], 3rd ed, Kyiv, Ukraine.

5. Potapchuk, Ye.M. (2014), *Crises of Family Life and How to Overcome It: A Family Psychologist's Handbook* [Kryzy simeinoho zhyttia ta yak yikh podolaty: dovidnyk simeinoho psykholoha], KhNU, Khmelnytskyi, Ukraine.

6. Korolchuk, M. S. Kryvoruchko, P. P. and others (2010), *Psychology of Family relationships* [Psykhologhiia simeinykh vzaiemyn], Nika-Tsentr, Kyiv, Ukraine.

7. "Research of Organization "Public Space" (2016). Retrieved from: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/11/03/24/Infografika_Doslidjennya.pdf (Accessed 19 January 2019)

Стаття надійшла до редакції 12.02.2019 року